

СТАНОВИЩЕ

по конкурса за академична длъжност доцент
по направление 3.7 АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ
(УПРАВЛЕНИЕ, ОРГАНИЗАЦИОННО ПОВЕДЕНИЕ, ЛИДЕРСТВО)

за нуждите на Катедра Стопанско управление, Стопански факултет,
Софийски университет „Св. Кл. Охридски“,
обявен в „Държавен вестник“, бр. 21/13.03.2020 г.

от проф. д-р **Даниела Василева Сотирова**,
направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата

1. Основание за изготвяне на становището

Участвам в състава на Научното жури по конкурса съгласно Заповед № РД-38-195 от 21.05.2020 г., издадена от Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“ и съм автор на това становище според решението на първото заседание на Научното жури, състояло се на 21.07.2020 г.

На 24.07.2020 г. получих документите по конкурса, изпратени ми в електронен вариант.

2. Информация за кандидата и общо описание на представените материали

Единствен участник в конкурса за доцент е г-жа **Ия Тодорова Петкова - Гурбалова**. В съответствие с правилата получих 19 документа и електронни копия на текстовете, с които тя кандидатства.

От представените справки се вижда, че И. Гурбалова *отговаря на законовите изисквания за заемане на тази длъжност*. Асистент е в катедра Стопанско управление от 2010 г, а от 2016 г. е главен асистент. Има две магистърски степени – по Стратегическо управление и Политически мениджмънт и публични политики. През 2013 г. е защитила дисертация на тема: „*Лидерски стил на мъже и жени ръководители в България*“ и е доктор по направление 3.7. Администрация и Управление (Социално управление).

Всичко това е индикатор, че кандидатът има подходящо образователна основа, експертиза и опит за длъжността по конкурса.

Ия Гурбалова е предложила два списъка на публикации: един с всички общо 20 научни публикации, без да се брой дисертацията ѝ, и втори списък с добавен още един текст (*Iya Petkova-Gourbalova. Lobbying - a decision making mean. Lobbying as an instrument in the EU environment. Sofia University St. Kliment Ohridski Yearbook / FEBA vol. 7 2008, pp 83-95. УИ "Св.Климент Охридски" ISSN 1311-8420*).

В този последен списък има:

- 1 монография,
- 19 статии или доклади,
- 9 текста в съавторство,
- 6 от работите са докладвани и публикувани в Сборници от Международната научна конференция на Стопански факултет на ТУ – София.

Един от последните доклади (*Лицова, И. Петкова-Гурбалова, И. Обучение и развитие на лидери*) всъщност е приет, като предстои да бъде публикуван, след като бъде изнесен на XVIII-та Международна конференция «Мениджмънт и инженеринг'20», отложена поради пандемията за м. септември 2020 г. Текстове с екипно авторство на И. Гурбалова и колеги от Стопански факултет на СУ, представяни на този научен форум през годините, са предизвиквали дискусии и одобрение.

От Справката за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ за област Социални, стопански и правни науки, направление 3.7. Администрация и управление (Управление, Организационно поведение, Лидерство – на български и английски език) става ясно, че в конкурса се кандидатства с 1 монография и 11 публикации. С това г-жа Гурбалова покрива нужните точки по групи показатели за заемане на академичната длъжност.

Кандидатът е участвал в 5 научни проекта, финансирани от фондове на МОН, СУ „Св. Кл. Охридски“ и Стопански факултет. Сред тях бих открила последния хронологически, съществен за профила на конкурса договор от 2015г. - „Трудовият живот в българските организации през периода 1995-2014 г. (Ценностна оптика)“.

3. Обща характеристика на научната и научно-приложна дейност

Научните интереси, изяви и публикационни резултати на И. Гурбалова попадат и се развиват в изследователското поле, намиращо се на границите между организационни изследвания (поведение и култура), аксиология (изследвания за ценностите), социална психология и социология. Проблематиката за лидерството и стиловете в него е

своеобразен център върху така очертания интердисциплинен „терен“. Актуалността на лидерството като проблем едва ли се нуждае от аргументиране – то остава атрактивна и необятна изследователска тематика¹.

Сред представените текстове се откроява монографията „Лидерството – съвременни тенденции на развитие: примерът България“ (2019). (Приложение 10Б/2). Авторката се фокусира върху два основни модела – трансформационното и автентичното лидерство, които са застъпени в ключови нормативни теории за лидерството. Показана е близостта на интегративния модел до трансформационното лидерство. Като особено интригуващи преценявам обобщенията и резултатите относно автентичното лидерство. Имено то съдържа в себе си стабилен „етически компонент“ – автентични лидери са онези, които преценяват моралната страна на проблемните ситуации и възприемат решенията и действията като имащи етическо измерение. Автентичните лидери не са просто ръководители с имидж или „добър пиар“. Тук става дума за лидерско *присъствие*, а не за списък от черти и компетентности.

Гурбалова е представила данни от количествено и качествено изследване. Използван е инструмент, с помощта на който автентичността на лидерството се измерва чрез четири компонента: себепознание, вътрешна морална перспектива, балансираны действия, основани върху информация и прозрачност в отношенията. Интересни са описаните резултати, сред които ще посоча само следния: с относително ниска стойност се оказва е измерителят прозрачност в отношенията. Приемам извода на авторката, че тук се очертава хоризонт за развитие на лидерски умения в посока научаване на споделяне по подходящия начин на истински емоции и мисли. Би било уместно резултатът да се интерпретира в контекста на ниската прозрачност на опита като културна особеност, както и в контекста на поведението на лидерство на виртуални екипи, в дистанционна работа и дигитално лидерство². Гурбалова изтъква, че в качествено проучване на разказаните истории по време на дълбочинни интервюта се откроява нагласата ръководителите да се учат от опита и най-вече - от

¹ Ще спомена като потвърждение наименованията на три нови бакалавърска и магистърски програми за предстоящата 2020/21 академична година в български висши училища - „Смарт лидерство“, „Лидерство в глобална среда“, „Лидерство и коучинг“.

² Qualman, E. (2012). Digital leader: 5 simple keys to success and influence. New York, NY: McGraw-Hill. В една от представените статии „Е-лидерство: предизвикателства и възможности“ (Приложение 10Б/3) Гурбалова предлага обща рамка за изследване на „водачеството“, когато ръководител и ръководените са „географски разпръснати“.

положителния ролеви пример на свои преки ръководители, чието поведение често прилагат.

Резултатите от това качествено изследване са й дали възможност да начертае пирамидален модел на лидерството с няколко етажа, всеки от които е „запълнен“ от отговорите на изследваните лица. Основата на пирамидата (с най-много натрупвания в отговорите) е доверието; следва етажът умение за изграждане на екип, над него е осигуряването и грижата за работата; на четвъртия етаж е описанието на лидер, който подкрепя и генерира идеи и инициативи, а на последния са поведенческите характеристики и личният пример. Този модел, наред с други идеи, дават възможност за креативни приложения при обучение, тренинг и коучинг. Гурбалова разработва подобна педагогическа и консултантска перспектива в една от последните си статии „Обучение и лидерство: аспекти в развитието на лидерски умения“ (2020).

Бих определила научната и научно-приложна дейност на кандидата като ясно фокусирана, екипно-ориентирана и напълно адекватна за академичната длъжност, за която се претендира.

4. Учебна и преподавателска дейност

От представените справки и от впечатления на колеги – преподаватели и студенти – преценявам, че академичната дейност на кандидата е интензивна и иновативна. Гурбалова е била научен ръководител на 54 дипломни работи. Тя е титуляр на дисциплината „Лидерство в мултикултурна среда“ и асистира в други 4 дисциплини в областта на организационното поведение и култура.

В рамките на обучителната си дейност кандидатът въвежда нови методи на преподаване, в това число използвайки елементи на организационен тренинг, отчитащ груповата динамика“ Тя осигурява достъп до виртуални обучителни модули, както и гостуване на преподаватели от високите нива на фирмено управление (включително от Hewlett Packard, Citibank, Deloitte Bulgaria и др).

Подобни усилия за укрепване на *връзката университет – бизнес* са част от ефективната работа на преподавателя в днешно време, които следва високо да се оценяват, макар и да не са част от продукцията с висок наукометричен фактор.

5. Постижения с преценка за обогатяване на знанията и тяхното приложение

Приносите в авторската справка са формулирани достоверно и стегнато – теоретическите и приложни постижения са конкретизирани с 3-4 акцента. Тук се

спирам на два момента, като изтъквам забележими (по моя преценка) тези. Първият приносен момент е, че са систематизирани множество теоретични постановки и концептуални модели в гранични територии между знанието за социално управление, организационното поведение и лидерство. Това е място за изява на теоретици и практики с различна образованост и „калибър“. Гурбалова се фокусира обосновано върху неотстранимата роля на факторите социо-културна среда, големина на организацията, фирмен бранш и сфера на дейност. Смятам, че на фона на растящия масив от литература по лидерство е нужно обновяване на знанието за организационно лидерство, предлагано във висшето училище. Подобна възможност за самоусъвършенстване на мениджърите са концептуализациите на трансформационното, транзакционното и автентичното лидерство. Това д-р Гурбалова е направила успешно.

На второ място бих открила една от приложно-практическите насоки в представените текстове, свързана с важното според мен *понятие-инструмент*, често използвано в изследванията – *ориентация*. На базата на получени данни от проведени проучвания кандидатът предлага ново знание за *ориентацията на ръководителите от българския бизнес към конкретни лидерски стилове*. Така се уточнява ролята на знанието за организационния контекст, неговите нива, формиране и „манипулиране“ като средство за *самопознание* и усъвършенстване на индивидуалното лидерско поведение.

6. Цитирания като отражение на научните публикации на кандидата

Според приложената справка, за публикациите на кандидата в периода след 2007 г. са установени:

- 11 цитирания общо,
- 9 от тях са в публикации на английски език в наши и международни издания;
- 5 от позоваванията са върху публикации, включени в приложена официален документ от НАЦИД за текстове, отразени в *Справката за изпълнение на минималните изисквания*.

Тези данни илюстрират присъствие и публичност на работата на Ия Гурбалова като преподавател и изследовател. Цитиранията са в рамките на българската професионална и академична гилдия - знак за адекватно признаване на ценността на публикациите в регионалната научна общност, кореспондиращо с обичайното място на български изследователи по социални науки в европейската и световна наука.

7. Бележки и препоръки по представените трудове

Несъмнено е, че кандидатът познава много добре изследванията за лидерство в организационното поведение, културната антропология, социологията. Разбира се, „винаги може повече“ – това е неизбежна преценка, имайки предвид масива от литература и големите трансформации в живота и организациите. Бих приветствала бъдещи усилия на И. Гурбалова да публикува свои текстове на английски във водещи списания по организационно лидерство и крос-културен мениджмънт. Така резултатите за лидерството на български предприемачи и ръководители биха станали част от международен научен диалог в сравнително-културен контекст.

8. Мотивирано заключение

Единственият кандидат за доцент по професионално направление **3.7. АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ (УПРАВЛЕНИЕ, ОРГАНИЗАЦИОННО ПОВЕДЕНИЕ, ЛИДЕРСТВО)** отговаря на всички изисквания за тази академична длъжност. Предоставени са достатъчно свидетелства, че са изпълнени минималните национални изисквания. Изследователското пространство и качеството на представените текстове на г-жа Ия Петкова-Гурбалова, която не познавам персонално, напълно се вписват в професионалното направление на този конкурс.

Всичко това ми дава основание да подкрепям нейната кандидатура за доцент.

18 август 2020 г.

проф. д-р Даниела Сотирова

член на Научното жури